

Studieplan for Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid (2012–2013)

Fakta om programmet

Studiepoeng: 60

Studiets varighet: 1 år

Undervisningsspråk: Norsk

Studiested: Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo

Kontakt

Studieprogramansvarlig

Avdeling for lærerutdanning

Innholdsfortegnelse

- Informasjon om studiet
- Hva lærer du?
- Opptak
- Oppbygging og gjennomføring
- Jobb og videre studier
- Studieplanen er godkjent og revidert
- Studiemodell

Informasjon om studiet

Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) ved Høgskolen i Østfold bygger på [nasjonal rammeplan med forskrift for denne lærerutdanningen, fastsatt 3. april 2003 av Utdannings- og forskningsdepartementet.](#)

Avdelingsstyret ved Avdeling for lærerutdanning vedtar hvert studieår tilbudet som vil bli gitt innen fag- og yrkesdidaktikk. Kunngjøring skjer i forbindelse med utlysning av studiet.

Formålet med praktisk-pedagogisk utdanning er å kvalifisere for lærerarbeid på mellom- og ungdomstrinnet i grunnskolen, i videregående opplæring og i voksenopplæring. Rammeplanen for studiet er under revisjon. Studiet vil sannsynligvis i framtida dreie seg om å kvalifisere kandidatene for arbeid på skoleverkets 8. - 13. trinn.

Hva lærer du?

Studiets læringsutbytte

Læringsutbytteformuleringene tar utgangspunkt i mål- og kompetanseområder i pkt 2.6 i rammeplanen for praktisk - pedagogisk utdanning.

- Målområder:*
1. Læreren og eleven
  2. Læreren og organisasjonen
  3. Læreren og samfunnet

Kompetanseområder:

Det praktisk-pedagogiske studiet skal være yrkesrettet, praksisbasert og tilpasset den faglige eller yrkesfaglige bakgrunnen hos den enkelte student. Dette kan en best oppnå gjennom nært, tverrfaglig lærer- og studentsamarbeid. Praksisbaserte og yrkesrelevante arbeidsoppgaver og tett oppfølging av studentene vil bidra til å fremme prinsippene om yrkesretting, helhet og sammenheng.

Gjennom studiet utvikler studentene

- *faglig kompetanse* som de kan bygge på og videreutvikle i sitt arbeid som lærer. De skal kunne reflektere over sammenhenger mellom vitenskapsfag og yrkesfag/skolefag, og over fagenes utforming og betydning i samfunnet.
- *didaktisk kompetanse*, slik at de kan planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere elevtilpasset opplæring i samsvar med aktuelle læreplaner og lowerk. Didaktisk kompetanse inkluderer forståelse for og evne til å utvikle elevenes læringsstrategier og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø.
- *sosial kompetanse*, slik at de kan samarbeide med elever og møte dem ut fra deres individuelle og kulturelle forutsetninger og utvikle deres medansvar i undervisnings- og læringsarbeidet. Sosial kompetanse er også en forutsetning for å kunne samarbeide med kolleger, ledelse, foreldre/foresatte og skolens lokalmiljø.
- *endrings- og utviklingskompetanse*, som gjør at de kan ta hensyn til at innholdet, organiseringen og læringsformene i skole og arbeidsliv er i stadig endring. Denne kompetansen viser de bl.a. gjennom å delta kritisk og konstruktivt i utviklingen av lokale læreplaner. Kjennskap til og gjennomføring av forsknings- og utviklingsarbeid er nødvendig dersom de skal kunne videreutvikle sin lærerrolle også etter fullført studium.
- *yrkesetisk kompetanse*, som er i samsvar med de grunnverdier opplæringen i skole og arbeidsliv bygger på. Yrkesetisk bevissthet skal ligge til grunn for alle sider av lærerarbeidet: i klassen/verkstedet, i skolen/bedriften, i lokalsamfunn og andre.

Læringsutbyttebeskrivelser:

Kunnskap:

Kandidaten er oppdatert, innenfor sitt fagområde og har kunnskap om:

- sentrale pedagogiske og fagdidaktiske tema, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metoder innen fagområdet
- sentrale styringsdokumenter som lover, forskrifter og planer innenfor opplæring
- fagområdetets og skolens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet
- barns og unges læring, utvikling og danning i ulike sosiale kontekster som oppvekstmiljø, og hva som fremmer likeverd og identitet.
- læringsledelse og klasse miljø og om utvikling av gode relasjoner til og mellom elever, mellom skole, hjem og samfunn
- ulike didaktiske begreper og kategorier og om forhold og utfordringer dem imellom
- nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid innenfor skole og opplæring
- barn og unges rettigheter
- informasjonskilder og databaser, og kan evaluere og kvalitetssikre informasjon
- e-læring og digitale læremidler

Ferdigheter:

Kandidaten kan

- anvende pedagogisk og fagdidaktisk kunnskap fra forsknings- og utviklingsarbeid på praktiske - og teoretiske problemstillinger og treffe selvstendige, begrunnede valg
- selvstendig og i samarbeid med andre planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning med utgangspunkt i forsknings- og erfaringsbasert kunnskap
- tilrettelegge for og lede gode, kreative læringsmiljøer
- vurdere og dokumentere elevens læring og utvikling og bidra til at elevene kan vurdere egen læring
- anvende digitale læremidler og delta i og legge til rette for e-læring

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i fag- og yrkesetiske problemstillinger
- kan delta i planlegging, gjennomføring og vurdere reformarbeid i opplæring
- kan framstå som representant for profesjonen i samfunnsmessig sammenheng
- kan samarbeide med relevante grupper i og utenfor utdanningsinstitusjonen og gjennom dette bidra til god praksis
- kan bidra til et profesjonelt lærerfelleskap på tvers av trinn i opplæringsløpet
- kan stimulere til forståelse av demokrati og demokratisk deltakelse
- kan identifisere egne lærings- og kompetansebehov i tilknytning til yrkesutøvelsen og ha endrings- og utviklingskompetanse som grunnlag for å møte fremtidens utfordringer
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne i samarbeid med andre
- har oversikt over ulike informasjonsressurser innen sitt fagfelt og kan gjøre kritiske vurderinger av informasjon og informasjonskilder

Opptak

For opptak til *Praktisk-pedagogisk utdanning* kreves én av følgende utdanninger:

1. Bestått universitets- eller høyskoleutdanning med allmenne fag av minimum tre års omfang (180 studiepoeng). Det kreves kompetanse enten i to skolefag som er relevante for undervisning i skolen i et omfang av minimum 60 studiepoeng hver, eller i ett fag på minimum 80 studiepoeng.
2. Fag/svennebrev eller annen bestått treårig yrkesutdanning på videregående nivå, generell studiekompetanse/realkompetanse, yrkesteoretisk utdanning (fagskole eller relevant høyere utdanning på til sammen minimum 60 studiepoeng), og minimum to års relevant yrkespraksis.
3. Bestått treårig profesjonsrettet universitets- eller høyskoleutdanning og minimum to års yrkespraksis.

Tillegg:

Politiattest må leveres ved studiestart, jf. Forskrift om opptak til universiteter og høyskoler, kapittel 6.

Oppbygging og gjennomføring

Studiets oppbygging og innhold

Praktisk-pedagogisk utdanning utgjør til sammen 60 studiepoeng og består av pedagogikk som har et omfang tilsvarende 30 studiepoeng, og Didaktikk 1 og Didaktikk 2, hver med et omfang tilsvarende 15 studiepoeng.

Didaktikk 1 er i RLE-didaktikk og undervisningen gis i høstsemesteret.

Didaktikk 2 er i samfunnsfagdidaktikk og undervisningen gis i vårsemesteret.

Det er også utarbeidet egen emnebeskrivelse for Kirkedidaktikk (didaktikk 2).

Opplæring i læringsplattform og IKT

I studiet brukes læringsplattformen Fronter til organisering, arkivering og kommunikasjon. Tilgang til og ferdigheter i systemet er en forutsetning for deltakelse i studiet, det gis opplæring i starten av studiet. Enkeltfag kan også operere med spesifikke krav til bruk av IKT.

Felles undervisning

Rammeplanen for praktisk-pedagogisk utdanning legger vekt på sammenheng og helhet i studiet. Et bidrag i dette arbeidet er at det settes av 5 dager til felles undervisning mellom pedagogikk og fag-/yrkesdidaktikk gitt i samarbeide mellom didaktikk- og pedagogikklærerne: temaene for denne undervisningen er i 2012 - 2013 følgende:

- IKT i undervisninga, lovgiving, åndsverksloven, bruk av sosiale medier, muligheter/begrensninger
- grunnleggende ferdigheter i alle fag
- det flerkulturelle perspektiv
- holdningsskapende arbeid i skolen
- skolen i samfunnet

Organisering og læringsformer

Studiet er organisert med undervisning tre hele dager pr. uke gjennom hele studieåret, med unntak av praksisopplæringsperiodene på 6 uker høst og 6 uker vår.

Didaktikk 1 undervises i høstsemesteret, mens didaktikk 2 undervises i vårsemesteret.

Fem fredager tilbys MF-studentene å følge temaundervisning ved studiested Remmen, et opplegg som er felles for alle PPU-studenter ved HiØ. Dette skjer i ukene 37, 49; 2, 9 og 16.

Læringsformer:

Undervisning i pedagogikk og didaktikk foregår parallelt og inngår i hele studieforløpet for både heltids- og deltidsstudiet.

Arbeidsformene legges opp slik at studentene:

- arbeider med praksisbaserte og problemorienterte oppgaver
- regelmessig fører logg i praksisopplæringen
- nyttiggjør seg oppgitte kilder og vurderer kildene kritisk og selvstendig
- deltar i evaluering av utdanningen
- framfører og formidler stoff for hverandre
- arbeider variert med ulike læremidler (analoge og digitale) og vurderer bruk av læremidlene kritisk
- integrerer IKT i sitt daglige studiearbeid, både i undervisningssituasjoner og i sammenheng med selvstudium.

Organisering av studentsamarbeid:

Studentene har tilhørighet i en basisgruppe i pedagogikk og i naturlige arbeidsgrupper i didaktikkundervisningen. Det forventes at de samarbeider med hverandre.

Egenaktivitet:

Den enkelte student er ansvarlig for å sette seg inn i studiets og skoleverkets planer. De må sørge for å gjennomføre og få godkjent arbeidskravene og levere obligatoriske, skriftlige arbeider i læringsplattformen Fronter. Studentene skal til enhver tid holde seg orientert om studiet ved hjelp av læringsplattformen. Det forventes regelmessig innsats i forhold til å sette seg inn i den oppgitte og aktuelle litteratur/kilder og arbeide med pålagte arbeidsoppgaver.

Bruk av bibliotek:

Biblioteket skal bidra til studentenes informasjonskompetanse, det vil si evnen til å søke etter, finne, evaluere og bruke relevant faglig informasjon. Biblioteket - og bibliotekpersonalet ved HiØ, er også til benyttelse for studentene fra MF.

Grunnleggende ferdigheter/bruk av IKT:

Bruk av IKT i grunnopplæringen inngår som en av skoleverkets fem grunnleggende ferdigheter. Dette krever at lærerutdanningen i stor grad tar i bruk IKT i sin undervisning og i studentenes arbeid. Kommunikasjon mellom lærere og studenter og mellom studenter vil i stor grad foregå gjennom læringsplattformen. Studentene skal også i de enkelte emner gjøres kjent med hvordan de kan arbeide med *de øvrige grunnleggende ferdigheter*.

Arbeidskrav:

Det er knyttet arbeidskrav til praktisk-pedagogisk utdanning. Arbeidskravene beskrives under det enkelte emne. Arbeidskravene må være gjennomført og godkjent innen de til enhver tid gitte tidsfrister og før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Obligatorisk undervisning i pedagogikk og didaktikk:

Undervisningen på PPU er obligatorisk og det føres fravær. Studenten kan ha inntil 20 % fravær. Fraværet regnes for hvert enkelt emne.

Obligatorisk veiledning

Studentene får tildelt veileder i tilknytning til obligatoriske oppgaver og skriftlige hjemmeoppgaver i forbindelse med eksamen. Studenten er ansvarlig for å søke veiledning.

Praksis

Studentene skal ha 12 ukers veiledet praksisopplæring (Jfr. rammeplanen for studiet). Praksis er organisert i to perioder, hver på 6 uker. Eventuell veiledet praksisobservasjon i en uke kan sees i sammenheng med praksisopplæringen i høstsemesteret.

Studentene skal ha 8 - 12 timer undervisning pr. uke og 2 - 3 timer skal i tillegg brukes til før-, underveis- og etterveiledning. Studenter kan gis praksis individuelt, i par eller i grupper på inntil 3. Ved grupper må det sikres et minimumstimetall hvor den enkelte student er ansvarlig for gjennomføringen. Ved gruppeveiledning øker veiledningstimetallet.

Praksisopplæringen knyttes til de undervisningsfag som studenten har i didaktikk i studiet. Det er naturlig at studenten har flest timer i det faget de har i didaktikk i det aktuelle semester.

Praksis må være bestått for å få framstille seg til eksamen. Ved *ikke bestått* i en periode, kan det bare gis en periode for nytt forsøk.

Det er utarbeidet egen plan for praksisopplæringen. Praksisskolen er i samarbeid med høgskolen, ansvarlig for at praksisopplæringen skjer i samsvar med plan og retningslinjer for praksis. Didaktikk-lærere og pedagogikk-lærere ved studiet har et felles ansvar for å holde kontakt med praksisopplæringen og rapportere hvordan den fungerer. Fagpersonalet organiseres med ansvar for bestemte studenter for hver periode. Praksisskolene har ansvar for å vurdere studenten i praksisopplæringen og skal skrive rapport fra perioden.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Undervisningen på studiet skal være forskningsbasert og dreie seg om nyere og aktuell forskning i læringsarbeid og undervisning. Studentene inviteres til medvirkning i fagpersonalets forskning.

Internasjonalisering

Studiet er en nasjonal lærerutdanning og skal forberede for arbeid i det norske skoleverket. Det er likevel naturlig at studiet også omfatter en viss mengde komparative sammenlikninger med andre lands skolesystemer. Det vil derfor også være mulig å gjennomføre deler av praksisopplæringen ved skoler i utlandet. Et slikt tilbud må behandles etter søknad og få godkjenning fra studiets ledelse. Det kan søkes om midler til utenlandsopphold.

Evaluering av studiet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og at de deltar i evaluering av studiet og emnene. Dette studieprogrammet blir jevnlig evaluert for å sikre og utvikle kvaliteten i programmet:

HiØ gjennomfører årlig en evaluering av studiekvaliteten ved et utvalg av høgskolens studieprogrammer (EVA2).

Fastsatt evaluering av studiet finner sted elektronisk etter første halvdel av studiet og like før eksamen. Ellers føres en løpende dialog mellom tillitsvalgte og fagansvarlige.

Det forutsettes også at det enkelte emne i studiet blir evaluert (EVA3).

Tilbakemelding underveis

Vurderingsformene er lagt opp slik at studentene gis vurdering både underveis og til slutt i hvert emne. De skal se sammenhenger mellom praksis og teori, oppleve varierte vurderingsformer og få veiledning og støtte i sin egen læring og personlige utvikling.

Studentene får tilbakemelding underveis i studiet i forbindelse med arbeidskrav og praksis. Tilbakemelding gis i både skriftlig, muntlig og i medvirkende form (utviklingssamtaler i pedagogikk).

Skikkethetsvurdering

Høgskolen har ansvar for å vurdere om den enkelte student er skikket for læreryrket. Skikkethetsvurderingen skal inngå i en helhetsvurdering av studentens faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger for å kunne fungere som lærer. Løpende skikkethetsvurdering skal foregå gjennom hele studiet, men med fokus etter hvert semester. Hvis det er begrunnet tvil om en student er skikket, skal det foretas en særskilt skikkethetsvurdering. Studieledeelsen skal varsles så raskt som mulig dersom det er tvil om en students skikkethet, slik at eventuelle tiltak raskt kan iverksettes.

Departementet har fastsatt kriterier og prosedyrer for skikkethetsvurdering (jfr. forskrift om skikkethet i høyere utdanning). Vitnemål for fullført lærerutdanning forutsetter at studenten er vurdert som skikket for læreryrket.

Vurdering

Praksisopplæringen vurderes etter henholdsvis første og andre praksisperiode med *bestått/ikke bestått*. Praksislærer og hovedkontakt på skolene er ansvarlig for karaktersetningen. Faglærere fra HiØ gir veiledning og følger opp studenten gjennom minst ett praksisbesøk i hver periode.

For at studenten skal kunne fremstille seg til eksamen må han/hun ha fått godkjent alle arbeidskrav og bestått praksisopplæring. Ved *ikke bestått* i en periode, kan det bare gis en periode for nytt forsøk.

Avsluttende vurdering bygger på:

- de krav til akademisk standard som gjelder på universitets- og høgskolenivå
- de generelle mål som er gitt i rammeplan for utdanningen
- læringsutbyttene i studieplanen

Sluttvurderingen består av to deleksamener: Utviklingsoppgave og muntlig eksamen

Deleksamen 1. Utviklingsoppgave (dybdekomponent), teller 50 % av total karakter

Utviklingsoppgaven er individuell og skrives i form av en rapport. Omfang: ca 25 sider. Rapporten skal leveres inn 3 - 4 uker før muntlig eksamen etter nærmere angitt frist. Rapporten skal leveres inn i tre trykte eksemplarer og som elektronisk versjon.

Veiledning: det gis obligatorisk veiledning på utviklingsoppgaven av oppnevnte veiledere (se arbeidskrav). Veileder skal godkjenne problemstilling for oppgaven.

Deleksamen 2. Individuell muntlig eksamen (breddekomponent), teller 50 % av total karakter. Varighet: ca 45 minutter.

Den muntlige eksaminasjonen tar utgangspunkt i utviklingsoppgaven, men skal primært være en dialog mellom sensor/eksaminator og student som skal vise studentens kompetanse og kyndighet innenfor målområdene i studiet. Det utarbeides vurderingskriterier for både den skriftlige og muntlige eksamen.

Karaktersystem og sensur

Eksamensbesvarelsene vurderes av ekstern og intern sensor. For å få godkjent studiet må begge deleksamener være bestått, og praksisopplæring må være bestått. Det gis en samlet karakter for hele emnet og det benyttes en gradert karakterskala fra A til F, hvor A er beste karakter, E er dårligste bestått karakter og F betyr *Ikke bestått*.

Ny eksamen

Dersom en av deleksamenene vurderes til F (ikke bestått), eller studenten ønsker å forbedre karakteren, må studenten ta begge deleksamener på nytt. Ved eventuell ny eksamen må studenten skrive ny utviklingsoppgave.

Vitnemål

Det føres to karakterer på vitnemålet/karakterutskriften:

1. Felles karakter for pedagogikk og fag-/yrkesdidaktikk (bokstavkarakter).
2. Karakter for praksisopplæringen (Bestått)

I tillegg føres fag-/yrkesdidaktisk spesialisering opp på vitnemålet/karakterutskriften, angitt som godkjent.

Eksamen gjennomføres ved Menighetsfakultetet.

Litteratur

Litteratur: Felles for pedagogikk, fag- og yrkesdidaktikk:

Børhaug, Fenner, Aase (red) 2005: *Fagenes begrunnelser. Skolens fag og arbeidsmåter i danningperspektiv*. Fagbokforlaget. Innledning og del 4, ellers gjelder de øvrige kapitlene for de spesifikke fag

Dale, Erling L. & Wærness, Jarl I. 2007: Læringsplakatens prinsipper for opplæringen. I Jorunn Møller & Liv Sundli (red): *Læringsplakaten. Skolens samfunnskontrakt*. HøgskoleForlaget. Kap 2 (19 sider i kompendium i pedagogikk)

Hauge, An-Magritt 2007: Den felleskulturelle skolen. Universitetsforlaget

Hiim og Hippe 2009: *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere*, Gyldendal.

- alternativt

Hiim og Hippe 1998: *Undervisningsplanlegging for yrkeslærere*, Gyldendal.

Traavik, Hallås, Ørvig 2009: *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Universitetsforlaget.

Offentlige dokumenter:

Kunnskapsløftet 2006: Generell del, Læringsplakaten og Læreplaner for grunnskolen og videregående opplæring: <http://odin.dep.no>

Rammeplan for PPU: http://odin.dep.no/filarkiv/175796/2Rammeplan_2003_PPU.pdf

Opplæringsloven med forskrifter: <http://www.lovdato.no/all/nl-19980717-061.html>

Forvaltningslov: <http://www.lovdato.no/all/nl-19670210-000.html>

St.meld. nr.30 (2003-2004): *Kultur for læring*: <http://odin.dep.no/kd/norsk/dok/regpubl/stmeld/045001-040013/dok-bn.html>

St.meld. nr. 31 (2007-2008): *Kvalitet i skolen*: <http://www.regjeringen.no/pages/2084909/PDFS/STM200720080031000DDPDFS.pdf>

Meld.St. 22 (2010-2011): *Motivasjon - Mestring - Muligheter* <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-22-2010-2011.html?id=641251>

Jobb og videre studier

Utdanningen gir fullverdig lærerutdanning.

Studiet kan være påbygging til bachelorgrad, mastergrad eller lignende, men kan også inngå i et fireårig eller femårig utdanningsløp til adjunkt- eller lektorkompetanse.

Studieplanen er godkjent og revidert

Studieplanen er godkjent

Fungerende dekan Kjersti Berggraf Jacobsen, 29. juni 2012

Studieplanen gjelder for

Studieplanen gjelder for perioden 2012 - 2013 og er tilrettelagt for studenter tatt opp ved Det teologiske menighetsfakultet.

Studiemodell

Denne studiemodellen har en ny utforming. [Fortell oss hva du synes om den](#)

Høst 2012

Emner, PPU (MF)

LPMRLE12

Fagdidaktikk: Religion, livssyn og etikk

0 stp

LMPRAKSISP1

Praksisperiode 1, 6 uker

0 stp

Vår 2013

Emner, PPU (MF)

LMPED12 - Del 2 av 2

Pedagogikk

60 stp

LPMSE12

Fagdidaktikk: Samfunnsfag

0 stp

LPMKR12

Fagdidaktikk: Kirkedidaktikk

0 stp

LMPRAKSISP2

Praksisperiode 2, 6 uker

0 stp

LPMPED12 Pedagogikk (Høst 2012–Vår 2013)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 60

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: 1 år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk emne i Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid for studenter tatt opp ved Det teologiske Menighetsfakultet.

Undervisningssemester

1. og 2. semester (høst og vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskap

Studenten har kunnskap om:

- læring og læringssyn
- læreplanteori og undervisningsplanlegging
- hvordan samfunnsutviklingen preger og preges av barne- og ungdomskulturen og barn og unges opplærings- og oppvekstsituasjon
- elevens/lærlingens mestring og motivasjon
- skolens historiske og aktuelle funksjon som samfunnsinstitusjon og kulturbærer nasjonalt og internasjonalt
- skolens funksjon i utvikling av elevers sosiale og individuelle utvikling

- grunnleggende etiske prinsipper og dilemmaer i lærerprofesjonen
- skolens/lærebedriftens særtrekk som organisasjon
- skolens plass i lokalsamfunnet som lærings- og samarbeidsarena med aktuelle institusjoner og personer
- undersøkelsesmetoder i forsknings- og utviklingsarbeid

Ferdigheter

Studenten:

- kan kartlegge og vurdere elevens/lærlingens læreforutsetninger som grunnlag for tilpasset opplæring
- kan planlegge, lede og vurdere læringsarbeidet for mangfoldet av elever
- kan vurdere og anvende læreplaner, lowerk og styringsdokumenter i læringsarbeidet
- har evnen til å søke og anvende kunnskap i møte med pedagogiske utfordringer og problemer i praksisfeltet
- er i stand til å bruke og begrunne varierte arbeids- og vurderingsformer som fremmer differensiering, elevaktivitet og innovative læreprosesser
- kan samarbeide med elever/lærlinger, kolleger og andre i å utvikle skolen
- kan skape god kommunikasjon og relasjonsbygging

Generell kompetanse

Studenten:

- har generell kompetanse til å ivareta egen personlige utvikling som forbilde og rollemodell, skape interesse for pedagogisk utviklingsarbeid og utvikle forståelse for sammenhengen mellom lærergjerning og skolens funksjon i samfunnet
- har utviklet faglig, pedagogisk, didaktisk, etisk og sosial kompetanse og profesjonell endringsvillighet
- har oversikt over ulike informasjonsressurser i faget og kan gjøre kritiske vurderinger av informasjon og informasjonskilder
- har utviklet bevissthet om sosiale mediers rolle hos dagens unge

Innhold

Første del av studiet (tilsvarende et omfang på 15 studiepoeng):

Studentene jobber med følgende tema:

- Lærerprofesjonalitet og yrkesetikk
- Didaktikk og læreplanarbeid
- Om kunnskap og læring
- Læringsvilkår og læringssyn
- Klasseledelse
- Vurdering og veiledning

Andre del av studiet (tilsvarende et omfang på 15 studiepoeng):

Studentene jobber med følgende tema:

- Skolen som organisasjon
- Tilpasset opplæring og differensiering
- Inkludering og flerkulturell pedagogikk
- Sosialisering og utvikling av sosial kompetanse
- Utviklingsarbeid, innovasjon og entreprenørskap

- Skolehistorie og skolen i samfunnet

Undervisnings- og læringsformer

Læringsformene vil basere seg på variasjon i arbeidsmåter og med medvirkning og deltakelse fra studentenes side. Arbeid med anvendelse av digitale læringskilder og bruk av digitale verktøy vil bli vektlagt. Læringsformene skal også ha fokus på relasjonsbygging, gjennom gruppevirksomhet faglig og tverrfaglig.

Praksis

Praksisopplæringen i 12 uker, fordelt på to like lange perioder, inngår som en viktig del av emnet (høst og vår). Emnebeskrivelse for praksisopplæringen er samordnet med planene for pedagogikk og didaktikk.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1) Obligatorisk frammøte.

Emnet baseres på frammøte og aktiv deltakelse. Tillatt med 20 % fravær, regnet semester for semester.

2) Gruppeoppgave (3 -5 studenter) om observasjon/beskrivelse av elev-/læringsmiljø. Dette kan være laget som en photostory/digital presentasjon med bilder/lyd, med kommentarer i forbindelse med skoleovertakelse (heltidsstudiet), eller som en ren observasjon av undervisning i en valgt klasse. Denne oppgaven utføres tidlig i studiet.

3) Passeringsprøve om tema i pedagogikk som er gjennomgått og arbeidet med i første halvdel av emnet:

Prøven kan utformes og gjennomføres på en måte som lærere og studenter finner formålstjenlig, men ut fra den klare føringen at studenten kan bli prøvd i forhold til de relevante læringsutbyttebeskrivelsene for emnet.

Arbeidskravene må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Underveisvurdering:

Studentene skal få tilbakemeldinger underveis i studiet knyttet til læringsutbyttebeskrivelsene i emnebeskrivelsen for pedagogikk og kan gis muntlig eller skriftlig, i samlet studentgruppe, i basisgrupper/faggrupper eller individuelt.

Sluttvurdering:

Eksamen i pedagogikk inngår i en helhetlig vurdering for PPU-studiet. Se pkt. Vurdering i generell del av studieplanen.

Evaluering av emnet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og deltakelse i evaluering av emnet. Det enkelte fagmiljø har ansvar for å etablere faste og allment kjente evalueringsrutiner på emnenivå (kalt EVA3).

Litteratur

Felleslitteratur: Se studieplanen.

Kompendium i pedagogikk vil bli utarbeidet.

Det tas forbehold om endringer eller tillegg til lista

- Baltzersen, Rolf: Digitale fortellinger i skolen. Pedia Press Versjon 2012
Ytterligere stoff om digital kunnskap, ferdigheter og læring kommer i kompendium eller som Wikibok
- Bergem, Trygve 2011: *Læreren i etikkens motlys*. Gyldendal Akademisk
- Bjørndal, Cato R.P. 2005: *Det vurderende øye*. Gyldendal Akademisk
- Dale, E..L. og Wærness, J.I. 2003: *Differensiering og tilpasning i grunnopplæringa: rom for alle - blikk for den enkelte*. Oslo: Cappelen. Kap 4 (I kompendium)
- Engh, Roar (red.) 2011: *Vurdering for læring i skolen*. Høyskoleforlaget.
- Ekeberg, Torill Rønsen & Holmberg, Jorun Buli 2009: *Tilpasset og inkluderende opplæring i en skole for alle*. Universitetsforlaget.
- Imsen, Gunn 2009: *Lærerenes verden. Innføring i generell didaktikk*. Universitetsforlaget
- Løv, Ole 2009: *Pædagogisk vejledning. Facilitering av læring i pædagogiske kontekster*. Akademisk Forlag. København.
- Plauborg m.fl. 2010: *Læreren som leder. Klasseledelse i folkeskole og gymnasium*. Hans Reitzel Forlag. København.
- Riksaasen (red) 2010: *Læreren i skolen og samfunnet*. Tapir Akademisk Forlag.
- Skaalvik og Skaalvik 2005: *Skolen som læringsarena. Selvoppfatning, motivasjon og læring*. Universitetsforlaget
- Solerød, Erling 2012: *Pedagogiske grunnproblemer*. TANO

Utdanningsdirektoratet 2007: *Utvikling av sosial kompetanse. Veileder for skolen*. Kap. 1- 8, (60sider)

http://utdanningsdirektoratet.no/upload/Satsningsomraader/LOM/Veil_Sos_kompetanse.pdf

---

Sist hentet fra Felles Studentsystem (FS) 26. okt. 2021 02:46:52

LPMRLE12 Fagdidaktikk: Religion, livssyn og etikk (Høst 2012)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 0

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Halden

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Emnet er ett av to obligatoriske fagdidaktiske emner i studiet Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid (Menighetsfakultetet). Hvert fagdidaktisk emne har omfang tilsvarende 15 stp., men inngår som en del av en felles praktisk-pedagogisk eksamen.

Undervisningssemester

1. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskaper:

Studenten

- kan begrunne fagets plass i skoleverket
- kjenner godt til læreplanverket samt sentrale styringsdokumenter
- har kunnskap om modeller for planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisningen i faget/yrket.

- har kunnskap om informasjonskilder i faget/yrket

Ferdigheter:

Studenten kan

- anvende og reflektere over teori for planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning
- formulere mål/læringsutbytte
- utarbeide kjennetegn på måloppnåelse og kriterier for vurdering av og for læring i faget
- utføre systematiske søk etter faglig og relevant informasjon, anvende ulike kriterier for kildekritikk
- anvende relevante læremidler i faget/yrket

Generell kompetanse:

Studenten

- kjenner faglærerrollen og sitt ansvar for å skape et godt læringsmiljø
- kan arbeide sammen med andre faglærere og kolleger
- kan kritisk reflektere over egen utvikling som lærer og klasseleder
- har oversikt over ulike informasjonsressurser og læremidler innen sitt fagfelt og kunne gjøre kritiske vurderinger av disse
- har et bevisst forhold til etiske spørsmål i faget

Innhold

Følgende hovedtema inngår:

- Vitenskapsfaget, profesjonsfaget, skolefaget
- Læreplaner og fagdidaktisk arbeid
- Arbeidsmåter i faget/yrket, undervisningsmetoder og prinsipper
- Læremidler inkludert IKT
- Fag- og yrkesetikk
- Elewurdering

Mer utfyllende momentliste for innhold i didaktikk 1 relatert til praksisopplæringen:

Lærerens oppgave og ansvar

- Utvikle relasjonen lærer-elev, lærer-klasse og lærerens kommunikasjon og formidling
- Analysere rammefaktorer som regulerer undervisning og elevers læring

Elevforutsetninger

- Elevers ulike faglige, kulturelle og sosiale forutsetninger som grunnlag for planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisningen i faget.

Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisningen

- Utvikle undervisningsforløp i samarbeid med praksislæreren med variasjon i faglige metoder
- Utarbeiding av undervisningsplaner i overensstemmelse med skolene og skolefagenes bestemmelser og læreplaner. Planene skal skriftligjøres og sette opp etter fastsatte maler.

Vurdering av elevenes læring

- Kjennskap til anvendte vurderingsformer i faget
- Anvendelse av forskjellige vurderingsredskaper

Faglig lærersamarbeid

- Kjenne skolens organisering av samarbeid i forskjellige fora.

Undervisnings- og læringsformer

Det veksles mellom forelesning, diskusjoner, gruppearbeid og øvelser. Emnet gis som seks hele dagers undervisning og med seks ukers praksisopplæring.

I tillegg gis det generell didaktikkundervisning i samarbeid med pedagogikk to dager i løpet av semesteret.

Praksis

Det er seks ukers praksisopplæring i skoler/utdanningsinstitusjoner knyttet til emnet. Emnets fag skal ha hovedfokus i første praksisperiode.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1) Obligatorisk frammøte (minimum 80 %)

2) Oppgave om undervisningsplanlegging, gjennomføring og evaluering i faget, bestående av 3500 til 4000 ord (12 - 15 sider).

Oppgaven skal ta for seg spesielle utfordringer studenten har opplevd i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning i faget i første praksisperiode. Ut fra en valgt problemstilling skal det ved bruk av didaktisk teori gjøres refleksjoner over hvordan disse utfordringene kan finne sine mulige løsninger.

Oppgaven forutsetter loggføring og skriftliggjøring av praksisforløpet og veiledningen i den forbindelse (praksisjournal). Problemstillingen skal godkjennes av didaktikklærer.

Oppgaven vurderes med godkjent/ikke godkjent. Arbeidskravet må være godkjent før studenten kan framstille seg til eksamen.

Eksamen

Eksamen i didaktikk 1 inngår i en felles eksamen for PPU-studiet. Se pkt. *Vurdering* i generell del av studieplanen.

Evaluering av emnet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og deltakelse i evaluering av emnet. Det enkelte fagmiljø har ansvar for å etablere faste og allment kjente evalueringsrutiner på emnenivå (kalt EVA3)

Litteratur

Felles for pedagogikk, fag- og yrkesdidaktikk (også oppgitt i studieplanen):

Børhaug, Fenner, Aase (red) 2005: *Fagenes begrunnelser. Skolens fag og arbeidsmåter i danningsperspektiv*. Fagbokforlaget. Innledning og del 4, ellers gjelder de øvrige kapitlene for de spesifikke fag

Dale, Erling L. & Wærness, Jarl I. 2007: Læringsplakatens prinsipper for opplæringen. I Jorunn Møller & Liv Sundli (red): *Læringsplakaten. Skolens samfunnskontrakt*. HøyskoleForlaget. Kap 2 (19 sider i kompendium i pedagogikk)

Hauge, An-Magritt 2007: Den felleskulturelle skolen. Universitetsforlaget

Hiim og Hippe 2009: *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere*, Gyldendal.

- alternativt

Hiim og Hippe 1998: *Undervisningsplanlegging for yrkeslærere*, Gyldendal.

Traavik, Hallås, Ørvig 2009: *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Universitetsforlaget.

Litteratur spesifikt for emnet: Legges inn i Fronter ved studiestart.

LPM PRAKSISP1 Praksisperiode 1, 6 uker (Høst 2012)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 0

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk del av Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid som tilbys studenter ved Det teologiske Menighetsfakultetet.

Undervisningssemester

1. semester (høst).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskaper og ferdigheter

Studentene har etter studiet utviklet følgende kompetanse:

- undervise og lede elevenes læringsarbeid i overensstemmelse med kompetansemål fastlagt i læreplanverket for skolen
- på grunnlag av pedagogisk og fag- yrkesdidaktisk teori kritisk og konstruktivt kunne reflektere over egen og andres praksisopplæring med det formål å utvikle og forbedre egne praksisferdigheter
- skape et trygt og utviklende læringsmiljø for elever med ulike forutsetninger og behov
- samarbeide med elever og deres foresatte
- bidra aktivt i samarbeid med kolleger, ledelse og andre tilsatte
- evne til å fungere som en tydelig leder av et demokratisk læringsfelleskap
- evne til refleksjon over egen profesjonsutvikling

- bidra til utvikling av egen skole
- forståelse for de utfordringene og ansvaret som følger med utøvelsen av læreryrket

Generell kompetanse

Praksisopplæringen har videre bidratt til at lærerstudenten, alene og sammen med andre utvikler generell kompetanse til å:

- formulere mål, planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning
- reflektere over og begrunne undervisning
- ivareta allmenne læreroppgaver og inngå i skolens daglige virksomhet

Disse beskrivelsene av læringsutbytte skal stå i samsvar med hva som vektlegges i fagdidaktikk og pedagogikk i studiet.

Innhold

Dette er ment som en momentliste for praksisopplæringen. Momentene er satt opp i en viss progresjonsrekkefølge, med vektlegging på generelle undervisnings- og læreroppgaver i første praksisperiode og vektlegging på kompleksitet, mangfold og utviklingsarbeid i andre praksisperiode.

Fagdidaktikk eksamen 1 referer først og fremst til planlegging, gjennomføring og analyse av undervisning i første praksisperiode, mens eksamensoppgaven i fagdidaktikk 2 om tilpasset opplæring i faget referer mest til hva som er gjort i praksisperiode 2.

Utviklingsoppgaven i pedagogikk referer også mest til arbeid/undersøkelser som er gjort i tilknytning til praksisperiode 2

Momentliste for innhold i første praksisperiode

Lærerens oppgave og ansvar

- Utvikle relasjonen lærer - elev, lærer - klasse og lærerens kommunikasjon og formidling
- Vurdere lærerrollen i forhold til etikk Innføring i klasseledelse
- Analysere rammefaktorer som regulerer undervisning og elevers læring
- Vurdere av elevers trivsel og utvikling

Elevforutsetninger

Elevers forskjellige faglige, kulturelle og sosiale forutsetninger som grunnlag for planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

Ledelse og utvikling av klassens sosiale liv og læringsmiljø

- Undervisningsledelse og utvikling av klassens læringsmiljø og sosiale liv

Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

- Utvikle undervisningsforløp i samarbeid med praksislæreren med variasjon i pedagogiske og faglige metoder,
- Utarbeiding av undervisningsplaner i overensstemmelse med skolens og skolefagenes bestemmelser og læreplaner. Planene skal skriftliggjøres og settes opp etter malen høyskolen har satt opp for undervisningsplanlegging

Vurdering av elevenes læring

- Kjennskap til anvendte vurderingsformer på praksisskolen
- Anvendelse av forskjellige vurderingsredskaper, så som prøver, tester og observasjonsmetoder

Samarbeid med elever, kolleger, foresatte og andre

- Kjennskap til og samarbeid med elevene om skolens normer og retningslinjer for samvær.
- Kjenne skolens rutine for foreldresamarbeid og kommunikasjon med foreldre
- Kjenne skolens organisering av samarbeid i forskjellige fora, herunder forskjellige former for samarbeid mellom lærere/undervisere om klassen

Beskrivelse, analyse, vurdering av opplæringen

- Observasjon, analyse og vurdering av praksissituasjoner og elevers læring. Dette føres det logg over og tas med i praksisjournal med sikte på muntlig presentasjon på eksamen i fagdidaktikk 1

Momentliste for andre praksisperiode:

Lærerens oppgave og ansvar

- Læreren som deltaker i kollegialt samarbeid og som deltaker i skolens samlede utvikling
- Læreren samarbeid med psykologiske og spesialpedagogiske ressurspersoner
- Læreren arbeid med årsplaner i samspill med alle klassens fag og læreren som iverksetter av pedagogiske handlinger og utviklingsarbeid

Elevforutsetninger

- Læreren innsats i forhold til elever med særskilte vansker, herunder lese- og skrivevansker, atferdsvansker og kognitive vansker
- Intervensjon og oppfølging i forhold til elever med særskilte lærevansker, eksempelvis utvikling av individuelle opplæringsplaner
- Spesielle utfordringer med begavede elever

Ledelse og utvikling av klassens sosiale liv og læringsmiljø

- Læreren arbeid med støtte og utvikling av klassens sosiale liv og læringsmiljø, herunder konfliktløsning og relasjonsstøtte

Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

- Studentens selvstendige ansvar og arbeid med periodeplaner og årsplaner
- Selvstendig arbeid med mer omfattende, differensierte undervisningsforløp i samarbeid med klassens øvrige lærere, anvendelse av studentens selvalgte undervisningsmaterialer og elevenes medvirkning i planlegging av undervisning

Vurdering av elevenes læring (vurdering for læring)

- Differensiert og målrettet anvendelse av ulike vurderingsformer, herunder samspillet mellom formative og summative vurderingsformer
- Læreren arbeid og medvirkning i arbeidet med individuelle læreplaner

Samarbeid med elever, foresatte, kolleger og andre ressurspersoner

- Deltakelse i foresattemøter, skole-hjem samtaler og elevsamtaler, samarbeid med elevene, samarbeid med klassens øvrige lærere samt samarbeid med instanser som fungerer i tilknytning til en skole, herunder bl.a. PPT
- Studentens deltagelse i samarbeid med interne og eksterne samarbeidspartnere om skoleutvikling / pedagogisk utviklingsarbeid

Beskrivelse, analyse og vurdering pedagogiske praksis som grunnlag for utvikling av skolen

- Observasjon, analyse og vurdering av praksis med begrunnet valg av undersøkelsesmetode(r) i forbindelse med arbeid med utviklingsprosjekt. Utarbeiding og gjennomføring av utviklingsprosjekt som veiledes av faglærer fra lærerutdanningen. Dette er grunnlag for skriftlig eksamen i pedagogikk.

I veiledningsmøtet mellom **kontaktperson/mentor fra lærerutdanningen**, student og praksislærer er det viktig å kunne bruke disse innholdsområdene som sjekkpunkter for hvordan praksisopplæringen fungerer. Reflektere over dette i forhold til mål/læringsutbytte.

Undervisnings- og læringsformer

Ordinær praksis:

Lærerstudenten skal ha 8-12 undervisningstimer (praksistimer) i uken (jfr. rammeplanens pkt. 2.4), fordelt på det/de fag studentens har i fag-/yrkesdidaktikk i lærerutdanningen. Dersom studenten har to fagdidaktiske emner i lærerutdanningen skal studenten undervise i begge fag i praksisperiodene. Praksistimer er undervisningstimer, hvor studenten underviser, inngår som medunderviser eller foretar observasjon av praksislærer eller andre lærere ved praksisskolen. Studentene kan organiseres i par eller i grupper på tre, men det må sikres et individuelt timetall på minimum 4 timer pr. uke.

Praksislæreren skal være til stede i klassen i disse timene og ta notater til senere bruk i veiledningstimene. Etter avtale mellom student og praksislærer kan noen av praksistimene gjennomføres uten praksislærers tilstedeværelse i praksisperiodens siste halvdel. Det fastsatte antall praksistimer for praksisperioden kan fordeles for perioden etter avtale mellom studenter og hovedkontakt. Det inngås ved starten av praksis en avtale om når og hvordan veiledning vil finne sted. Dette er praksislærers ansvar.

Egen praksis:

I deltidsutdanningen er mange av studentene i mer enn 50 % undervisningsstilling i skoleverket. Disse studentene kan benytte sin egen undervisning som en halvdel av praksisopplæringen.

Dette arbeidet skal da veiledes av en veileder oppnevnt av skolen. Omfanget av egen praksis skal være tilsvarende det som gjelder for ordinær praksisopplæring, men forutsetter at studenten arbeider på selvstendig basis. Veilederen bruker da mest tid i sin veiledning til å gi reaksjoner og synspunkter på planleggingen og etterarbeidet av kandidatens undervisning og læringsarbeid. Det blir da en begrensning i hvor mange timer veileder kan være i kandidatens undervisning. Tid til denne veiledningen settes til 15 timer i praksisperioden, lønnet i veileders lønns plassering. I tillegg avsettes tid til evaluerings- og rapporteringsarbeid. Dette arbeidet lønnes også av høgskolen. Studenter med egen praksis kan organiseres i par, hvor de vekselvis deltar på hverandres skoler/klasser og deler veiledere.

Veiledningstimer

I tillegg til de 8-12 timene undervisning pr. uke skal det avsettes 25 % av studentens undervisningstimer til praksislærers veiledningstimer. Dette utgjør ca 3 timer pr. uke. Ved par og grupper økes veiledningstiden til 4-5 timer.

Disse veiledningstimene skal fordeles jevnt utover i praksisperioden, slik at studenten får kontinuerlig oppfølging. Veiledningstiden skal brukes til å planlegge undervisningen, til midtveisevaluering og til den siste evaluerende samtale. En veiledningstime er på 45 min. + 15 min. forberedelse. Midtveisevalueringen skal reflektere at studenten er på rett vei. Dersom det er tvil om studentens egnethet for å bli lærer ved midtveisevalueringen, må høgskolens praksisadministrasjon varsles slik at eventuelle tiltak kan iverksettes.

Veiledningstimer er timer, hvor studenten reflekterer i fellesskap med praksislæreren. Det sentrale er analyse og vurdering av undervisningspraksis. Særskilt skal det legges vekt på drøfting av studentens begrunnelser og oppfatninger av den pedagogiske praksis.

Studenten skal bevisstgjøres at de blir veiledet, dvs. at de tildelte veiledningstimer planlegges i fellesskap med hensyn til tidspunkt, innhold, roller og form. Det er viktig at studenten lærer å kjenne forskjell på uformelle, kollegiale samtaler, felles forberedelse med praksislæreren og strukturerte, veiledende samtaler. Det forventes at praksislæreren har forberedt sig til disse veiledningstimene, og at det foreligger en dagsorden for veiledningstimen, som studenten har bidratt til å sette opp. *Det forventes at det anvendes anerkjennende språkbruk i veiledningstimene, fordi studenten skal veiledes til å bli bedre i praksis.* Praksisopplæring skal gi lærerstudenten øvelse og erfaring i å tilrettelegge, gjennomføre og evaluere undervisning og læreprosesser, dessuten i å ivareta allmenne læreroppgaver på et nivå som tilsvarer kravene og utviklingen i skolen.

Praksislærere og hovedkontakter lønnes for arbeidet etter inngåtte, gjeldende avtaler, som kunngjøres praksiskolene i eget brev fra praksisadministrasjonen.

Forberedelse

Avtale mellom hovedkontakt, praksislæreren og studenten inngås ved oppstart av praksisperioden om

- studentens undervisningsoppgaver, timeplan/undervisning for den konkrete praksisperiode
- timeplaner/undervisningsplaner, og slik at studenten er kjent med at det kan skje endringer i deres tidsplaner underveis i praksisperioden
- veiledningstimenes plassering i praksisperioden
- tidspunkt for midtveisevaluering
- deltakelse i team- og foreldremøter

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

Møteplikt

Det er møteplikt til alle aktiviteter i forbindelse med praksisopplæringen. I praksisukene må studentens samlede arbeidstid forventes å svare til en lærers arbeidstid. Deltakelse i alle typer læreroppgaver i praksisperioden, for eksempel avtalte møter med foresatte, teammøter m.m. er obligatoriske. Studenten har samme møteplikt som en ansatt lærer, og skal levere eventuell sykemelding seg på skolens kontor, samt til sin praksislærer.

Erstatningstid for mangelfull praksisopplæring

Hvis studenten har hatt for mye fravær pga. dokumentert sykdom, kan praksisledelse/studieleder i samarbeid med hovedkontakt evt. forlenge praksisoppholdet, slik at studenten får gjennomført sin praksisopplæring og uten å få sin lærerutdanning unødig forlenget.

Skriftliggjøring:

Undervisningsplaner

Planene for undervisningen skal skriftliggjøres i henhold malen som er utarbeidet på studiet og som finnes som vedlegg 4 i veiledningsheftet for PPU. Planene skal legges fram for praksislærer i forbindelse med før-veiledning

Praksisjournal

Lærerstudenten fører en praksisjournal for å skape sammenheng i praksisarbeidet. Praksisjournalen er personlig, men ikke privat. Praksislæreren skal spesielt ha innsikt i lærerstudentens praksisjournal ved begynnelsen av praksisperioden.

Undervisningsplaner og praksisjournal skal trekkes inn i undervisningen i fagdidaktikk og pedagogikk samt være grunnlag for arbeidskrav.

Eksamen

Studentene skal vurderes i følgende kompetanseområdene som angitt i rammeplanen for studiet. Her er også tatt med kriterier for vurderingen:

1. Faglig kompetanse

Studenten skal

- kjenne innhold, teorier og metoder i de enkelte fagene i opplæringen
- ha kunnskaper om barn/unge, barndom/ungdom og pedagogisk arbeid
- ha kunnskaper om teorier og arbeidsformer innenfor og på tvers av fag

2. Didaktisk kompetanse

Studenten skal

- kunne analysere læreplaner
- kunne reflektere over innhold, arbeidsmåter, læremidler, læringsstrategier og vurderingsformer
- kunne analysere forutsetninger og behov hos barn og unge
- kunne legge til rette lærings- og utviklingsprosesser for alle elever

3. Sosial kompetanse

Studenten skal

- kunne observere, lytte, forstå og respektere andres handlinger og synspunkter
- kunne samarbeide med elever, kolleger/medstudenter og foreldre/foresatte
- kunne være ledere i et lærende fellesskap
- kunne vise omsorg for den enkelte

4. Utviklings- og endringskompetanse

Studenten skal

- kunne analysere, vurdere og forbedre egen virksomhet
- kunne analysere, vurdere og bidra til å forbedre skolens virksomhet, både når det gjelder lokale læreplaner, aktivitetsplaner, arbeidsmåter og organisering av opplæringen
- kunne ta i bruk egen kreativitet

5. Yrkesetisk kompetanse

Studenten skal

- ha innsikt i egne holdninger
- ha innsikt i de etiske utfordringene i læeryrket
- kunne vurdere læringssituasjoner i lys av de grunnleggende verdiene opplæringen bygger på

På grunnlag av en samlet vurdering av studenten på disse områdene, gis studenten en samlet karakter bestått/ikke bestått.

Vurderingen uttrykkes skriftlig i en rapport og karakterskjema som sendes lærerutdanningen elektronisk. Skjemaet er vedlegg III.

I tillegg til vurdering av studentenes praksiskompetanse skal det også finne sted en skikkethetsvurdering av studentene. (Jfr. FOR 2006-06-30 nr 859: Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning, § 1 - 3, spesielt).

Kriteriene for skikkethetsvurdering er lagt inn i vedlegg I.

Veiledning fra høgskolens faglærere

Studentene skal i hver periode veiledning av en av sine **faglærere** (didaktikk- eller pedagogikk-lærer) fra høgskolen. Faglæreren er ansvarlig for å finne tidspunkt for en trekant-samtale mellom student(er), praksislærer og faglærer fra høgskolen. Det er dessuten nyttig for alle parter at høgskolens faglærer observerer noe av studentens undervisning. Det er utarbeidet et rapporteringsskjema for faglærer (vedlegg IV).

Evaluering av emnet

Gjennom besøk og trekant-samtale med studenten(e) en gang pr. periode, går *faglærer fra lærerutdanningen* sammen med praksislærer gjennom sjekkpunktene for hva studenten har arbeidet med og hvordan studenten har fungert i perioden (jfr. momentliste for første og andre praksisperiode). Faglærer skriver en kort rapport om møtet som elektronisk sendes praksisadministrasjonen og student (vedlegg IV).

Praksisguide

Det vil bli utarbeidet en enkel guide for hvordan praksisopplæringen skal finne sted. Følgende fire vedlegg legges inn i guiden:

Vedlegg I: Kriterier for skikkethetsvurdering (Utdrag fra *Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning*)

Vedlegg II: Mal for undervisningsplanlegging

Vedlegg III: Rapport fra praksiskole med vurdering av studenten med begrunnelse

Vedlegg IV: Faglærerrapport fra høgskolen - om veiledningen

LPMSF12 Fagdidaktikk: Samfunnsfag (Vår 2013)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 0

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Halden

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Emnet er ett av to obligatoriske fagdidaktiske emner i studiet Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid (Menighetsfakultetet). Hvert fagdidaktisk emne har omfang tilsvarende 15 stp., men inngår som en del av en felles praktisk-pedagogisk eksamen.

Undervisningssemester

2. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskaper:

Studenten har

- innsikt i teorier om differensieringstiltak og tilpasset opplæring i faget
- kunnskap om hvordan kartlegge til elevers ulike faglige læreforutsetninger
- innsikt i ulike undervisnings- og læringsstrategier som kan bidra til å tilpasse opplæringen

Ferdigheter:

Studenten kan

- tilpasse opplæringen i faget til elevers forutsetninger
- anvende ulike strategier og metoder i faget og hjelpe elevene til å ta i bruk ulike læringsstrategier
- tilrettelegge for elevens progresjon i faget
- vurdere og dokumentere elevenes læring i faget samt bistå elevene i egenvurdering

Generell kompetanse:

Studenten kan

- konstruktivt og kritisk delta i kollegasamarbeid
- utvise nødvendig utviklingskompetanse som lærer
- se helheter og sammenhenger i elevenes faglige og personlige utvikling
- vise en bevisst etisk holdning overfor den enkelte elev og elevgruppen

Innhold

Følgende hovedtema inngår:

- Fagets begrunnelser i allmenndanning og ulike livs-, og yrkessammenhenger
- Læreplanen, faget og ulike elevers behov for tilpasset opplæring, herunder også elever med lærevansker
- Læreprosesser med vektlegging på læring hos ulike elever
- Læremidler og IKTs betydning som hjelp for å tilpasse opplæringa i faget
- Fag- og yrkesetikk
- Elevvurdering for læring, undervisvurdering, sluttvurdering, framovervurdering

Momentliste for andre praksisperiode som har relevans til didaktikkemnet:

Lærerens oppgave og ansvar

- Lærerens arbeid med årsplaner i samspill med alle klassens fag og læreren som iverksetter av faglig og didaktisk utviklingsarbeid

Elevforutsetninger

- Lærerens innsats i forhold til elever med særskilte vansker, herunder lese- og skrivevansker, atferdsvansker og kognitive vansker, men også til elever med svært gode læreforutsetninger
- Intervensjon og oppfølging i forhold til elever med særskilte lærevansker, eksempelvis utvikling av individuelle opplæringsplaner

Planlagt differensiering av undervisning

- Studentens selvstendige ansvar og arbeid med periodeplaner og årsplaner i faget
- Selvstendig arbeid med mer omfattende, differensierte undervisningsforløp i samarbeid med klassens øvrige lærere, og gjerne med elevenes medvirkning i planlegging av undervisning

Vurdering av elevenes læring (vurdering for læring)

- Differensiert og målrettet anvendelse av ulike vurderingsformer, herunder samspillet mellom formative og summative vurderingsformer
- Lærerens arbeid og medvirkning i arbeidet med individuelle læreplaner

Undervisnings- og læringsformer

- Studentene organiseres i samarbeidsgrupper på 3-5 deltakere
- Læringen baseres på forelesning, dialog, gruppearbeid og presentasjoner
- Studieaktivitet forventes lagt også mellom samlingene og i tilknytning til praksisopplæring
- Biblioteket og dets tjenester forventes benyttet

Emnet gis som seks hele dagers undervisning og knyttes til seks ukers praksisopplæring. I tillegg gis det generell didaktikkundervisning i samarbeid med pedagogikk tre dager.

Praksis

Det er knyttet seks ukers praksisopplæring til emnet. Praksis vurderes etter andre praksisperiode med *bestått/ikke bestått*. Praksislærer og hovedkontakt er ansvarlig for karaktersettingen.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

1) Obligatorisk frammøte (minimum 80 %).

2) Presentasjon med begrunnelser om tilpasset opplæring i faget:

Studenten skal kort redegjøre for utfordringer fra andre praksisperiode (siste halvdel av praksisopplæringen) om hvordan det kan legges til rette for en godt differensiert og tilpasset opplæring i faget, ut fra ulike elevers forutsetninger. Studenten skal ved hjelp av sine praksiserfaringer og didaktisk teori kunne foreta en didaktisk vurdering av tilpasset opplæring i faget.

Sentralt her er mulige differensieringstiltak og ulike måter å tilpasse opplæringen på i faget. Studenten kan selv velge elev/elevgruppe som grunnlag for redegjørelsen.

Kriterier for vurderingen:

Studenten skal utarbeide en tekst på grunnlag av erfart praksis og didaktisk teori i faget. (Teksten kan være stikkordmessig og utgjøre en disposisjon for studentens refleksjon.)

Teksten danner grunnlag for en muntlig presentasjon av 10-15 minutters varighet.

Presentasjonen kan skje individuelt eller gruppevis etter nærmere avtale med fagdidaktikklærer.

Vurdering: godkjent/ikke godkjent

Arbeidskravene må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Vurdering i didaktikk 1 inngår i en felles eksamen for PPU-studiet. Se pkt. Vurdering i generell del av studieplanen.

Evaluering av emnet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og deltagelse i evaluering av emnet. Det enkelte fagmiljø har ansvar for å etablere faste og allment kjente evalueringsrutiner på emnenivå (kalt EVA3).

Litteratur

Litteratur: Felles for pedagogikk, fag- og yrkesdidaktikk:

Børhaug, Fenner, Aase (red) 2005: *Fagenes begrunnelser. Skolens fag og arbeidsmåter i dannelsesperspektiv*. Fagbokforlaget. Innledning og del 4, ellers gjelder de øvrige kapitlene for de spesifikke fag

Dale, Erling L. & Wærness, Jarl I. 2007: Læringsplakatens prinsipper for opplæringen. I Jorunn Møller & Liv Sundli (red): *Læringsplakaten. Skolens samfunnskontrakt*. HøyskoleForlaget. Kap 2 (19 sider i kompendium i pedagogikk)

Hauge, An-Magritt 2007: Den felleskulturelle skolen. Universitetsforlaget

Hiim og Hippe 2009: *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere*, Gyldendal.

- alternativt

Hiim og Hippe 1998: *Undervisningsplanlegging for yrkeslærere*, Gyldendal.

Traavik, Hallås, Ørvig 2009: *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Universitetsforlaget.

Spesifikk litteratur for emnet legges ut i Fronter ved studiestart

---

Sist hentet fra Felles Studentsystem (FS) 26. okt. 2021 02:47:37

LPMKR12 Fagdidaktikk: Kirkedidaktikk (Vår 2013)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 0

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Menighetsfakultetet, Oslo

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Praksis
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet
- Litteratur

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Emnet er ett av to obligatoriske fagdidaktiske emner i studiet Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid (Menighetsfakultetet). Hvert fagdidaktisk emne har omfang tilsvarende 15 stp., men inngår som en del av en felles praktisk-pedagogisk eksamen.

Undervisningssemester

2. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskaper:

Studenten har

- fordypet kunnskap om Plan for trosopplæring i Den norske kirke, dvs. dens prinsipper, dimensjoner og føringer for utarbeidelse av lokale planer
- kunnskap om kateketens arbeid med å lede arbeidet med lokale planer og iverksettingen av disse
- kunnskap om didaktikk anvendt på/i kirke og skole, likheter og forskjeller
- kunnskap om skole/kirkesamarbeid i skolen som helhet og i RLE
- innsikt i teorier om differensieringstiltak og tilpasset opplæring

- kunnskaper om hvordan kartlegge barns og unges evner og interesser og læreforutsetninger
- innsikt i ulike undervisnings- og læringsstrategier med sikte på tilpasset opplæring
- kunnskap om lederutvikling og ledelsen av frivillige medarbeidere

Ferdigheter:

Studenten kan

- utarbeide trosopplæringstiltak som er teologisk og pedagogisk velbegrunnet og vise evne til å evaluere og videreutvikle disse
- relatere enkelttiltak til en helhetlig plan
- alderstilpasse undervisning og læring i samarbeid med foreldrene
- tilpasse opplæringen til ulike barn og unges forutsetninger og funksjonsevne
- anvende mange ulike læringsstrategier og metoder
- tilrettelegge for god progresjon i menighetens tiltak
- håndtere kirkens dataverktøy og databaser, rapportere tiltak, kjenne registreringsrutiner og enkle økonomiverktøy
- ha oversikt over ulike informasjonsressurser innen sitt fagfelt og kan gjøre kritiske vurderinger av informasjon og informasjonskilder

Generell kompetanse:

Studenten

- viser forståelse for kateketens arbeidsfelt
- kan konstruktivt og kritisk delta i kollegasamarbeid
- kan utvise nødvendig utviklingskompetanse i faget
- viser forståelse av trosopplæring som en dimensjon ved alt menighetsarbeid og som redskap i menighetsutvikling
- ser helhet og sammenheng i barns og unges personlige utvikling
- framstår som representant for profesjonen i samfunnsmessig sammenheng
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne i samarbeid med andre
- er etiske forbilder og viser en bevisst etisk holdning i valg av lærestoff og arbeidsformer i arbeidet med individer og grupper

Innhold

Følgende hovedtema inngår:

- Trosopplæringens begrunnelser i allmenndanning og ulike livs-, og yrkessammenhenger
- Læreplanen, trosopplæring og ulike barn og unges behov for tilpasset opplæring, herunder også barn og unge med nedsatt funksjonsevne
- Trosopplæringstiltak og tilrettelegging for læring i hjem og kirke ut fra den enkeltes evner og interesser
- Læremidler og digitale ressurser og kanaler i trosopplæring
- Fag- og yrkesetikk
- Evaluering av trosopplæringstiltak og videreutvikling av disse
- Lederopplæring av unge mennesker og veiledning av frivillige medarbeidere

Momentliste for 2. praksisperiode som har relevans til didaktikkemnet:

Kateketens oppgave og ansvar

- Kateketens arbeid med ledelse av arbeidet med lokal trosopplæringsplan og tiltak innenfor denne i samspill med stab og med forståelse for stedeegne forutsetninger som kirkebygg, lokalsamfunn, demografi, bosetting, religiøs sammensetning, organisasjonskultur og samarbeidsrelasjoner
- Kateketens arbeid med iverksetting av trosopplæringsaktiviteter, evaluering og utvikling

Barns og unges oppvekstmiljø og forutsetninger

- Kateketens samarbeid med foreldre og faddere i forhold til trosopplæring i hjemmet
- Kateketens arbeid i forhold til barnehage og skole
- Kateketens tilrettelegging for læring for alle, og arbeid med tilpasset opplæring

Planlegging av trosopplæringstiltak

- Studentens selvstendige ansvar og arbeid med periodeplaner og årsplaner
- Selvstendig arbeid med trosopplæringsaktiviteter i samarbeid med stab, foreldre og frivillige i planlegging og gjennomføring

Evaluering

- Evaluering av aktiviteter og systemer med sikte på å vurdere utbytte og forbedre
- Arbeid med tilbakemeldingsrutiner overfor unge i lederopplæring og frivillige medarbeidere

Undervisnings- og læringsformer

- Studentene organiseres i samarbeidsgrupper på 3 – 5 deltakere
- Læringen baseres på forelesning, dialog, gruppearbeid og presentasjoner
- Studieaktivitet forventes lagt også mellom samlingene og i tilknytning til praksisopplæring
- Biblioteket og dets tjenester forventes benyttet

Emnet gis som 6 hele dagers undervisning og knyttes til 6 ukers praksisopplæring. I tillegg gis det generell didaktikkundervisning i samarbeid med pedagogikk 3 dager.

Emnet legges til vårsemesteret. Ved antall deltakere under 5 gis deler av undervisningen som veiledning og oppgaveløsning.

Praksis

Det er knyttet 6 ukers praksisopplæring til emnet. Praksis vurderes etter 2. praksisperiode med *bestått/ikke bestått*. Praksislærer og hovedkontakt er ansvarlig for karaktersetningen.

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

- Obligatorisk frammøte (minimum 80 %).

- Presentasjon med begrunnelser om tilpasset opplæring i trosopplæring:

Studenten skal kort redegjøre for utfordringer fra 2. praksisperiode (siste halvdel av praksisopplæringen) om hvordan det kan legges til rette for en godt differensiert og tilpasset opplæring i et trosopplæringstiltak, ut fra ulike deltakers interesser og forutsetninger. Studenten skal ved hjelp av sine praksiserfaringer og didaktisk teori kunne foreta en didaktisk vurdering av tilpasset opplæring i en menighet.

Sentralt her er mulige differensieringstiltak og ulike måter å tilpasse opplæringen på i en menighet. Studenten kan selv velge aldersgruppe eller deltakersammensetning (aldersblandet eller familiearbeid) som grunnlag for redegjørelsen.

Kriterier for vurderingen: Studenten skal utarbeide en tekst på grunnlag av erfart praksis og didaktisk teori i faget. (Teksten kan være stikkordmessig og utgjøre en disposisjon for studentens refleksjon.)

Teksten danner grunnlag for en muntlig presentasjon av 10 - 15 minutters varighet.

Presentasjonen kan skje individuelt eller gruppevis etter nærmere avtale med fagdidaktikklærer.

Vurdering: godkjent/ikke godkjent

Arbeidskravene må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen.

Eksamen

Vurdering i didaktikk 2 inngår i en felles eksamen for PPU-studiet. Se pkt. vurdering i studieplan.

Evaluering av emnet

For å kunne tilby en aktuell og relevant utdanning av god kvalitet er vi avhengig av studentenes tilbakemeldinger og deltagelse i evaluering av emnet. Det enkelte fagmiljø har ansvar for å etablere faste og allment kjente evalueringsrutiner på emnenivå (kalt EVA3).

Litteratur

Felles litteratur:

Børhaug, Fenner, Aase (red) 2005: *Fagenes begrunnelser. Skolens fag og arbeidsmåter i danningperspektiv*. Fagbokforlaget. Innledning og del 4, ellers gjelder de øvrige kapitlene for de spesifikke fag

Dale, Erling L. & Wærness, Jarl I. 2007: Læringsplakatens prinsipper for opplæringen. I Jorunn Møller & Liv Sundli (red): *Læringsplakaten. Skolens samfunnskontrakt*. HøgskoleForlaget. Kap 2 (19 sider i kompendium i pedagogikk)

Hauge, An-Magritt 2007: *Den felleskulturelle skolen*. Universitetsforlaget

Hiim og Hippe 2009: *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere*, Gyldendal.

- alternativt

Hiim og Hippe 1998: *Undervisningsplanlegging for yrkeslærere*, Gyldendal.

Traavik, Hallås, Ørvig 2009: *Grunnleggende ferdigheter i alle fag*. Universitetsforlaget.

Litteratur i kirkeidaktikk:

Aicher, Anne (red.). 2012: *Høytider, rammer og muligheter*. Oslo: IKO-forl. (70 s)

Birkedal, Erling 2008: Erfaringsbasert didaktikk : Plattform for planutvikling i trosopplæring for ungdom - et refleksjonsnotat. Retrieved from <http://www.kirken.no/storstavalt/prosjekt/files/Plattform.pdf> (60 s)

Eriksen, Magnhild Søsveen 2012: *Konfirmantleirboka*. Oslo: IKO-forl. (s 6-122)

Gunleiksrud, Kristin 2012: Nye veier for kirke-skole-samarbeidet. In K. Gunleiksrud (Ed.), *Tap, håp, dialog* (pp. 8-20). Oslo: IKO-forl.

Gunleiksrud, Kristin (red.) 2011: *Bibelfortellinger: Metode og formidling*. Oslo: IKO-forlaget. (150 s)

Ramsfjell, Astri, & Sagberg, Sturla 2012: *Livstolkning og livsmestring*. Oslo: IKO forl. (70 s)

Rønneberg, Olav, & Øvstebø, Tore Johan 2012: Tap, livsmot og håp. In K. Gunleiksrud (Ed.), *Tap, håp, dialog* (pp. 58-127). Oslo: IKO-forl.

Sist hentet fra Felles Studentsystem (FS) 26. okt. 2021 02:47:36

LPM PRAKSISP2 Praksisperiode 2, 6 uker (Vår 2013)

Fakta om emnet

Studiepoeng: 0

Ansvarlig avdeling: Avdeling for lærerutdanning

Stuedsted: Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo

Undervisningsspråk: Norsk

Varighet: ½ år

Innholdsfortegnelse

- Emnet er tilknyttet følgende studieprogram
- Undervisningssemester
- Studentens læringsutbytte etter bestått emne
- Innhold
- Undervisnings- og læringsformer
- Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen
- Eksamen
- Evaluering av emnet

Emnet er tilknyttet følgende studieprogram

Obligatorisk del av *Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid* for studenter som er tatt opp ved Det teologiske Menighetsfakultetet.

Undervisningssemester

2. semester (vår).

Studentens læringsutbytte etter bestått emne

Kunnskaper og ferdigheter

Studentene har etter studiet utviklet følgende kompetanse:

- undervise og lede elevenes læringsarbeid i overensstemmelse med kompetansemål fastlagt i læreplanverket for skolen
- på grunnlag av pedagogisk og fag- yrkesdidaktisk teori kritisk og konstruktivt kunne reflektere over egen og andres praksisopplæring med det formål å utvikle og forbedre egne praksisferdigheter
- skape et trygt og utviklende læringsmiljø for elever med ulike forutsetninger og behov
- samarbeide med elever og deres foresatte
- bidra aktivt i samarbeid med kolleger, ledelse og andre tilsatte
- evne til å fungere som en tydelig leder av et demokratisk læringsfelleskap
- evne til refleksjon over egen profesjonsutvikling

- bidra til utvikling av egen skole
- forståelse for de utfordringene og ansvaret som følger med utøvelsen av læreryrket

Generell kompetanse

Praksisopplæringen har videre bidratt til at lærerstudenten, alene og sammen med andre utvikler generell kompetanse til å:

- formulere mål, planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning
- reflektere over og begrunne undervisning
- ivareta allmenne læreroppgaver og inngå i skolens daglige virksomhet

Disse beskrivelsene av læringsutbytte skal stå i samsvar med hva som vektlegges i fagdidaktikk og pedagogikk i studiet.

Innhold

Dette er ment som en momentliste for praksisopplæringen. Momentene er satt opp i en viss progresjonsrekkefølge, med vektlegging på generelle undervisnings- og læreroppgaver i første praksisperiode og vektlegging på kompleksitet, mangfold og utviklingsarbeid i andre praksisperiode.

Fagdidaktikk eksamen 1 referer først og fremst til planlegging, gjennomføring og analyse av undervisning i første praksisperiode, mens eksamensoppgaven i fagdidaktikk 2 om tilpasset opplæring i faget referer mest til hva som er gjort i praksisperiode 2.

Utviklingsoppgaven i pedagogikk referer også mest til arbeid/undersøkelser som er gjort i tilknytning til praksisperiode 2

Momentliste for innhold i første praksisperiode

Lærerens oppgave og ansvar

- Utvikle relasjonen lærer - elev, lærer - klasse og lærerens kommunikasjon og formidling
- Vurdere lærerrollen i forhold til etikk Innføring i klasseledelse
- Analysere rammefaktorer som regulerer undervisning og elevers læring
- Vurdere av elevers trivsel og utvikling

Elevforutsetninger

Elevers forskjellige faglige, kulturelle og sosiale forutsetninger som grunnlag for planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

Ledelse og utvikling av klassens sosiale liv og læringsmiljø

- Undervisningsledelse og utvikling av klassens læringsmiljø og sosiale liv

Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

- Utvikle undervisningsforløp i samarbeid med praksislæreren med variasjon i pedagogiske og faglige metoder,
- Utarbeiding av undervisningsplaner i overensstemmelse med skolens og skolefagenes bestemmelser og læreplaner. Planene skal skriftliggjøres og settes opp etter malen høyskolen har satt opp for undervisningsplanlegging

Vurdering av elevenes læring

- Kjennskap til anvendte vurderingsformer på praksisskolen
- Anvendelse av forskjellige vurderingsredskaper, så som prøver, tester og observasjonsmetoder

Samarbeid med elever, kolleger, foresatte og andre

- Kjennskap til og samarbeid med elevene om skolens normer og retningslinjer for samvær.
- Kjenne skolens rutine for foreldresamarbeid og kommunikasjon med foreldre
- Kjenne skolens organisering av samarbeid i forskjellige fora, herunder forskjellige former for samarbeid mellom lærere/undervisere om klassen

Beskrivelse, analyse, vurdering av opplæringen

- Observasjon, analyse og vurdering av praksissituasjoner og elevers læring. Dette føres det logg over og tas med i praksisjournal med sikte på muntlig presentasjon på eksamen i fagdidaktikk 1

Momentliste for andre praksisperiode:

Lærerens oppgave og ansvar

- Læreren som deltaker i kollegialt samarbeid og som deltaker i skolens samlede utvikling
- Læreren samarbeid med psykologiske og spesialpedagogiske ressurspersoner
- Læreren arbeid med årsplaner i samspill med alle klassens fag og læreren som iverksetter av pedagogiske handlinger og utviklingsarbeid

Elevforutsetninger

- Læreren innsats i forhold til elever med særskilte vansker, herunder lese- og skrivevansker, atferdsvansker og kognitive vansker
- Intervensjon og oppfølging i forhold til elever med særskilte lærevansker, eksempelvis utvikling av individuelle opplæringsplaner
- Spesielle utfordringer med begavede elever

Ledelse og utvikling av klassens sosiale liv og læringsmiljø

- Læreren arbeid med støtte og utvikling av klassens sosiale liv og læringsmiljø, herunder konfliktløsning og relasjonsstøtte

Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning

- Studentens selvstendige ansvar og arbeid med periodeplaner og årsplaner
- Selvstendig arbeid med mer omfattende, differensierte undervisningsforløp i samarbeid med klassens øvrige lærere, anvendelse av studentens selvalgte undervisningsmaterialer og elevenes medvirkning i planlegging av undervisning

Vurdering av elevenes læring (vurdering for læring)

- Differensiert og målrettet anvendelse av ulike vurderingsformer, herunder samspillet mellom formative og summative vurderingsformer
- Læreren arbeid og medvirkning i arbeidet med individuelle læreplaner

Samarbeid med elever, foresatte, kolleger og andre ressurspersoner

- Deltakelse i foresattemøter, skole-hjem samtaler og elevsamtaler, samarbeid med elevene, samarbeid med klassens øvrige lærere samt samarbeid med instanser som fungerer i tilknytning til en skole, herunder bl.a. PPT
- Studentens deltagelse i samarbeid med interne og eksterne samarbeidspartnere om skoleutvikling / pedagogisk utviklingsarbeid

Beskrivelse, analyse og vurdering pedagogiske praksis som grunnlag for utvikling av skolen

- Observasjon, analyse og vurdering av praksis med begrunnet valg av undersøkelsesmetode(r) i forbindelse med arbeid med utviklingsprosjekt. Utarbeiding og gjennomføring av utviklingsprosjekt som veiledes av faglærer fra lærerutdanningen. Dette er grunnlag for skriftlig eksamen i pedagogikk.

I veiledningsmøtet mellom **kontaktperson/mentor fra lærer** utdanningen, student og praksislærer er det viktig å kunne bruke disse innholdsområdene som sjekkpunkter for hvordan praksisopplæringen fungerer. Reflektere over dette i forhold til mål/læringsutbytte.

Undervisnings- og læringsformer

Ordinær praksis:

Lærerstudenten skal ha 8-12 undervisningstimer (praksistimer) i uken (jfr. rammeplanens pkt. 2.4), fordelt på det/de fag studentens har i fag-/yrkesdidaktikk i lærerutdanningen. Dersom studenten har to fagdidaktiske emner i lærerutdanningen skal studenten undervise i begge fag i praksisperiodene. Praksistimer er undervisningstimer, hvor studenten underviser, inngår som medunderviser eller foretar observasjon av praksislærer eller andre lærere ved praksisskolen. Studentene kan organiseres i par eller i grupper på tre, men det må sikres et individuelt timetall på minimum 4 timer pr. uke.

Praksislæreren skal være til stede i klassen i disse timene og ta notater til senere bruk i veiledningstimene. Etter avtale mellom student og praksislærer kan noen av praksistimene gjennomføres uten praksislærers tilstedeværelse i praksisperiodens siste halvdel. Det fastsatte antall praksistimer for praksisperioden kan fordeles for perioden etter avtale mellom studenter og hovedkontakt. Det inngås ved starten av praksis en avtale om når og hvordan veiledning vil finne sted. Dette er praksislærers ansvar.

Egen praksis:

I deltidsutdanningen er mange av studentene i mer enn 50 % undervisningsstilling i skoleverket. Disse studentene kan benytte sin egen undervisning som en halvdel av praksisopplæringen.

Dette arbeidet skal da veiledes av en veileder oppnevnt av skolen. Omfanget av egen praksis skal være tilsvarende det som gjelder for ordinær praksisopplæring, men forutsetter at studenten arbeider på selvstendig basis. Veilederen bruker da mest tid i sin veiledning til å gi reaksjoner og synspunkter på planleggingen og etterarbeidet av kandidatens undervisning og læringsarbeid. Det blir da en begrensning i hvor mange timer veileder kan være i kandidatens undervisning. Tid til denne veiledningen settes til 15 timer i praksisperioden, lønnet i veileders lønns plassering. I tillegg avsettes tid til evaluerings- og rapporteringsarbeid. Dette arbeidet lønnes også av høgskolen. Studenter med egen praksis kan organiseres i par, hvor de vekselvis deltar på hverandres skoler/klasser og deler veiledere.

Veiledningstimer

I tillegg til de 8-12 timene undervisning pr. uke skal det avsettes 25 % av studentens undervisningstimer til praksislærers veiledningstimer. Dette utgjør ca 3 timer pr. uke. Ved par og grupper økes veiledningstiden til 4-5 timer.

Disse veiledningstimene skal fordeles jevnt utover i praksisperioden, slik at studenten får kontinuerlig oppfølging. Veiledningstiden skal brukes til å planlegge undervisningen, til midtveisevaluering og til den siste evaluerende samtale. En veiledningstime er på 45 min. + 15 min. forberedelse. Midtveisevalueringen skal reflektere at studenten er på rett vei. Dersom det er tvil om studentens egnethet for å bli lærer ved midtveisevalueringen, må høgskolens praksisadministrasjon varsles slik at eventuelle tiltak kan iverksettes.

Veiledningstimer er timer, hvor studenten reflekterer i fellesskap med praksislæreren. Det sentrale er analyse og vurdering av undervisningspraksis. Særskilt skal det legges vekt på drøfting av studentens begrunnelser og oppfatninger av den pedagogiske praksis.

Studenten skal bevisstgjøres at de blir veiledet, dvs. at de tildelte veiledningstimer planlegges i fellesskap med hensyn til tidspunkt, innhold, roller og form. Det er viktig at studenten lærer å kjenne forskjell på uformelle, kollegiale samtaler, felles forberedelse med praksislæreren og strukturerte, veiledende samtaler. Det forventes at praksislæreren har forberedt sig til disse veiledningstimene, og at det foreligger en dagsorden for veiledningstimen, som studenten har bidratt til å sette opp. *Det forventes at det anvendes anerkjennende språkbruk i veiledningstimene, fordi studenten skal veiledes til å bli bedre i praksis.* Praksisopplæring skal gi lærerstudenten øvelse og erfaring i å tilrettelegge, gjennomføre og evaluere undervisning og læreprosesser, dessuten i å ivareta allmenne læreroppgaver på et nivå som tilsvarer kravene og utviklingen i skolen.

Praksislærere og hovedkontakter lønnes for arbeidet etter inngåtte, gjeldende avtaler, som kunngjøres praksiskolene i eget brev fra praksisadministrasjonen.

Forberedelse

Avtale mellom hovedkontakt, praksislæreren og studenten inngås ved oppstart av praksisperioden om

- studentens undervisningsoppgaver, timeplan/undervisning for den konkrete praksisperiode
- timeplaner/undervisningsplaner, og slik at studenten er kjent med at det kan skje endringer i deres tidsplaner underveis i praksisperioden
- veiledningstimenes plassering i praksisperioden
- tidspunkt for midtveisevaluering
- deltakelse i team- og foreldremøter

Arbeidskrav - vilkår for å avlegge eksamen

Møteplikt

Det er møteplikt til alle aktiviteter i forbindelse med praksisopplæringen. I praksisukene må studentens samlede arbeidstid forventes å svare til en lærers arbeidstid. Deltakelse i alle typer læreroppgaver i praksisperioden, for eksempel avtalte møter med foresatte, teammøter m.m. er obligatoriske. Studenten har samme møteplikt som en ansatt lærer, og skal levere eventuell sykemelding seg på skolens kontor, samt til sin praksislærer.

Erstatningstid for mangelfull praksisopplæring

Hvis studenten har hatt for mye fravær pga. dokumentert sykdom, kan praksisledelse/studieleder i samarbeid med hovedkontakt evt. forlenge praksisoppholdet, slik at studenten får gjennomført sin praksisopplæring og uten å få sin lærerutdanning unødig forlenget.

Skriftliggjøring:

Undervisningsplaner

Planene for undervisningen skal skriftliggjøres i henhold malen som er utarbeidet på studiet og som finnes som vedlegg 4 i veiledningsheftet for PPU. Planene skal legges fram for praksislærer i forbindelse med før-veiledning

Praksisjournal

Lærerstudenten fører en praksisjournal for å skape sammenheng i praksisarbeidet. Praksisjournalen er personlig, men ikke privat. Praksislæreren skal spesielt ha innsikt i lærerstudentens praksisjournal ved begynnelsen av praksisperioden.

Undervisningsplaner og praksisjournal skal trekkes inn i undervisningen i fagdidaktikk og pedagogikk samt være grunnlag for arbeidskrav.

Eksamen

Studentene skal vurderes i følgende kompetanseområdene som angitt i rammeplanen for studiet. Her er også tatt med kriterier for vurderingen:

1. Faglig kompetanse

Studenten skal

- kjenne innhold, teorier og metoder i de enkelte fagene i opplæringen
- ha kunnskaper om barn/unge, barndom/ungdom og pedagogisk arbeid
- ha kunnskaper om teorier og arbeidsformer innenfor og på tvers av fag

2. Didaktisk kompetanse

Studenten skal

- kunne analysere læreplaner
- kunne reflektere over innhold, arbeidsmåter, læremidler, læringsstrategier og vurderingsformer
- kunne analysere forutsetninger og behov hos barn og unge
- kunne legge til rette lærings- og utviklingsprosesser for alle elever

3. Sosial kompetanse

Studenten skal

- kunne observere, lytte, forstå og respektere andres handlinger og synspunkter
- kunne samarbeide med elever, kolleger/medstudenter og foreldre/foresatte
- kunne være ledere i et lærende fellesskap
- kunne vise omsorg for den enkelte

4. Utviklings- og endringskompetanse

Studenten skal

- kunne analysere, vurdere og forbedre egen virksomhet
- kunne analysere, vurdere og bidra til å forbedre skolens virksomhet, både når det gjelder lokale læreplaner, aktivitetsplaner, arbeidsmåter og organisering av opplæringen
- kunne ta i bruk egen kreativitet

5. Yrkesetisk kompetanse

Studenten skal

- ha innsikt i egne holdninger
- ha innsikt i de etiske utfordringene i læraryrket
- kunne vurdere læringssituasjoner i lys av de grunnleggende verdiene opplæringen bygger på

På grunnlag av en samlet vurdering av studenten på disse områdene, gis studenten en samlet karakter bestått/ikke bestått.

Vurderingen uttrykkes skriftlig i en rapport og karakterskjema som sendes lærerutdanningen elektronisk. Skjemaet er vedlegg III.

I tillegg til vurdering av studentenes praksiskompetanse skal det også finne sted en skikkethetsvurdering av studentene. (Jfr. FOR 2006-06-30 nr 859: Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning, § 1 - 3, spesielt).

Kriteriene for skikkethetsvurdering er lagt inn i vedlegg I.

Veiledning fra høgskolens faglærere

Studentene skal i hver periode veiledning av en av sine **faglærere** (didaktikk- eller pedagogikk-lærer) fra høgskolen. Faglæreren er ansvarlig for å finne tidspunkt for en trekant-samtale mellom student(er), praksislærer og faglærer fra høgskolen. Det er dessuten nyttig for alle parter at høgskolens faglærer observerer noe av studentens undervisning. Det er utarbeidet et rapporteringsskjema for faglærer (vedlegg IV).

Evaluering av emnet

Gjennom besøk og trekant-samtale med studenten(e) en gang pr. periode, går *faglærer fra lærerutdanningen* sammen med praksislærer gjennom sjekkpunktene for hva studenten har arbeidet med og hvordan studenten har fungert i perioden (jfr. momentliste for første og andre praksisperiode). Faglærer skriver en kort rapport om møtet som elektronisk sendes praksisadministrasjonen og student (vedlegg IV).

Praksisguide

Det vil bli utarbeidet en enkel guide for hvordan praksisopplæringen skal finne sted. Følgende fire vedlegg legges inn i guiden:

Vedlegg I: Kriterier for skikkethetsvurdering (Utdrag fra *Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning*)

Vedlegg II: Mal for undervisningsplanlegging

Vedlegg III: Rapport fra praksiskole med vurdering av studenten med begrunnelse

Vedlegg IV: Faglærerrapport fra høgskolen - om veiledningen